

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širinskih enih kolona (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov suh po 40 cent. osmrtnice, zdravile, poslanice in vabila po L. 1., oglasi dcnarnih zavodov suh po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročena in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon urednika v upravi 11-57.

ŽENEVA, 28. Seja pravnikov, ki jim je bila poverjena naloga tolmačenja dejstva in norm mednarodnega prava glede italijansko-grškega spora, ki bi se morala vršiti 4. decembra, je bila odgodena do 18. januarja 1924.

O finančnih uspehih fašizma

O priliki obilnice fašistovskega pohoda je fašizem z vsem potrebnim in nepotrebnim pompom napravil glasno bilanco svojih uspehov na vseh poljih tekom enega leta svojega vladanja. Posebno pa si je nadel nalogo, da predloži javnosti uspešno finančno politiko svojega režima. Po teh fašistovskih bilancnih izjavah se hoče zlasti poudarjati razlika med prejšnjimi vladami in sedanjim čudežnim režimom, ki hiti v naglih korakih k bilančnemu ravnovesju.

Za povrnce poslušalce in bralce je način fašistovske reklame zelo privlačen, posebno ker je kritika potisnjena v ozadje in nekaj opozicijskih listov se ne more meriti z vesoljnim fašistovskim časopisom. Vendar pa se tuptam oglašati kakšen nevernež in skeptik, ki presoja tudi fašistovsko finančno politiko brez strankarsko pobarvanih naočnikov ter pove svoja razkritja javnosti.

Rinski dnevnik «Il Mondo» je objavil v poslednjem času vrsto člankov, v katerih odvrta javnost od varljive zunanosti tako rožnato prikazanega položaja. Posebej se je ta list pečal tudi s finančnim položajem Italije pod fašistovskim režimom. Prišel je do zaključka, da je fašistovska samohvala pretirana in da izgled v bodočnost niso tako sijajni, kakor poje v strmeči svet vesoljni fašistovski tisk tu in v inozemstvu. Naj posnemamo glavne odstavke iz onega članka, ki govori o finančni politiki fašizma.

V nekem francosko pisanem fašistovskem časopisu (Italije de Mussolini) je bila objavljena študija o finančni politiki Italije, ki da jo je naročil napisati sam Mussolini. Tako vsaj izjavlja oni list - mi pa, ki verujemo v poštenost ministra, ne moremo vzeti tega za resnico, zaključuje «Il Mondo» in nadaljuje:

Vneti pisec je torej napravil sintetičen pregled o italijanskih primanjkljajih: skoraj 23 milijard v l. 1918-19, preko 17 v letu 1920-21, skoraj 16 v l. 1922-23, preko 25 v l. 1923-24. Torej vidite - hočejo reči te številke - pred fašizmom je bilanca izkazovala velikanske, pogubne primanjkljaje, toda komaj je nastopil fašizem, se je vse skurilo na nekaj milijonov lir, pa tudi ta primanjkljaj v kratkem izgine.

Toda ta bajka se da ovreči, če primerjamo postavke prejšnjih proračunov s sedanjim, pri čemer je treba izvesti izvanredne stroške, ki jih je povzročila vojna in ki jih je bilo treba plačati v l. 1920-21 in ki so v naslednjih letih avtomatično prešli. Tedaj vidimo, da je razlika med posameznimi rednimi postavkami majhna.

Pregled primanjkljajev od l. 1920-21 dalje:

1920-21	17.400 milijard
1921-22	15.760 "
1922-23	4.453 "
1923-24	2.616 (predvideni)

To so številke. Toda zadostujejo nekateri podatki, da ovremo njih tendenco.

Res je recimo, da je primanjkljaj v l. 1920-21 presegel 17 milijard. Toda če med stotinami postavk, iz katerih je sestavljen proračun, izznamemo samo tri, zadostuje, da dokažemo pravo vrednost fašistovskih prihrankov. 61. poglavje govori o vojnem proračunu, 98. o mornarici, 156. o zakladu. To so tri postavke izvanrednih stroškov za vojno, ki se umevno niso mogli poravnati s prvim dnem premirja, ampak so se ti računski zavlekli še za tri ali štiri leta, posebno z ozirom na pomankljivo računovodstvo glede računov zavezništva. Te postavke vsebujejo tudi takozvano politično ceno kruha, kar pa je prenehalo že l. 1921. vsled Giolittijevga zakona.

Sedaj se vprašamo: Ali niso bili ti stroški le izvanredni, začasni, ki so morali avtomatično izginiti, ko so se plačale obveznosti, izvrševanje iz teh izvanrednih stroškov? Kdo bi hotel to zanikati? Zatorej je treba od onih 17 milijard odšteti 12 milijard, ki gredo na račun izvanrednih stroškov, to je od proračuna 1920-21.

In le to za 12 milijard zmanjšano vsoto je treba vpoštevati pri primerjanju finančnega delovanja prejšnjih vlad s sedanjo.

Slično je tudi v naslednjem proračunu: 1921-22. Tudi tu je treba vzeti v poštev 4 poglavja: 64-71: vojni stroški; 95-96 mornarica; 164: zaklad; 240: financa.

Vsakdo ve, da se niso ti stroški porabili v letu 1921-22, ampak nekaj let nazaj. Na ta način je treba od približno 16 milijard odšteti 12,5 milijard izvanrednih stroškov, če hočemo delati omenjene primerjave.

Na podlagi teh zaključkov pridemo do sledečih razpredelnic računskih primanjkljajev (brez izvanrednih stroškov):

1920-21	5.255 milijard
1921-22	3.249 "
1922-23	2.762 "
1923-24	2.616 "

Iz teh primerov je razvidno, da razlika med prejšnjimi in sedanjim proračunom ne odgovarja onemu čudežnemu skoku od 17 ali 16 milijard na 3 ali 4 od l. 1922-24, ampak znižanje je vzeti od 52 milijard, na 33, 28, 26 milijard. Poleg tega pa so močnejše šopprave, ki utegnejo to sliko še bolj izpremeniti v prilog prejšnjim finančnikom.

To postopno padanje primanjkljaja se pa mora smatrati kot normalno nadaljevanje procesa, ki se je začel pred novo dobo in je torej zelo daleč od onega čudeža, o katerem

govori fašistovska bajka, ki se opira na nevednost in lahkovernost občinstva.

Te podatke povzemlje članek lista «Il Mondo» deloma iz onega članka poslance Matteottija, ki ga je objavil v «Critica sociale». In potem se dostavlja:

Iz podatkov tega članka se potrjujejo naša izvajanja, ki jih priznavajo tudi kompetentni moške, ki niso nasprotniki fašizma. Prisiljeni so od številke priznati resnico. V teh vprašanjih se ne bi smelo ozirati ne na stranke ne na tendence, ampak samo eno naj bo vodilno in to je resnica.

Posneli smo ta članek, ker smo vajeni slišati samo eno plat zvona. Časopisje režima tako silno in tako šumno poveljuje vse delovanje fašizma, da je včasih sumljivo. Vsekakor je strankarska pripadnost tega časopisja slaba podlaga za stvarno in objektivno proučevanje resničnosti, ki ni in tudi ne more biti tako rožnata, kakor nam jo hočejo predložiti gro-movniki fašistovske univerzalne kure. Proti resničnosti ne pomaga še tako lepepodoneč bobnenje. In ravnovesje v proračunu je pač za sedaj še daleč. Glavno je, da gre na bolje, čudežev pa ni treba ne prerokovati in ne pričarati v prevaro. Spoznanje resnice je vendar korak k ozdravljenju.

Zanimive slučajnosti iz potresne nesreče

Neki psiholog je dognal, da ohrani človek v spominu veliko bolj lepe dneve svojega življenja kakor p. anesrečne. Če velja to pravilo za posameznega človeka, more tem bolj veljati za skupnost. Zanjda potresna nesreča na Japonskem je vzbudila po vsem svetu grozo in pomilovanje za uboge žrtve. Danes je nesrečna dežela skoraj pozabljena in nam, ki smo tako daleč od tistih krajev, se nam zde oni dogodki več ali manj bajke, ki spadajo v davno pozabljene čase in za devetimi gorami, kot pravi narodni jezik. In vendar se potresni sunki ponavljajo skoraj vsak dan in uteni japonski zemljelovci in potresni izvedenci zatrujejo, da bo trajalo kakih dve leti, predno se bo zemlja umirila. Pač neprijetna tolažba za uboge stanovalce tistih krajev. Ti ne bodo tako hitro pozabili onih strašnih dni.

Oni, ki so srečno ušli smrti, bodo imeli vse življenje pred seboj one strašne trenutke. Posebno pa velja to za tiste, ki so se naravnost čudežno rešili. Neki poročevalec iz Tokija pripoveduje nekaj zelo zanimivih slučajev takšnih čudežnih rešitev, katere posnemljemo v naslednjem.

Neki mlad Nemec je sedel v Jokohami pri svoji pisalni mizi, ko je nšel prvi strašni sunk. V skoku je bil pod vrtnimi podboji (to je najbolj varno mesto ob potresu); komaj pa je bil tam, se je pogreznil v globčino. Ko so se razkadili oblaki prahu se je znašel stisnjen med tramovi in vsa prizadevanja, da bi se rešil iz strašnih klešč, so bila zaman, zakaj velik kos kamenite stene mu je zapiral izhod. Zavaljil je na pomoč, toda kot odgovor je dobil vpitje drugih pokopancev, ki so kritali na pomoč. Tedaj je prisopihal mimo po ulici neki človek, ki mu je bila groza zapisana v očeh. Zakopani mladenič ga je poklical na pomoč, toda oni ga ni slišal, temveč se zapotekel dalje.

Tedaj je sunilo v drugo in breme je leglo z večjo silo nanj. Vseeno okoli je hreščalo in pokalo, novi prašni oblaki so zatemnili ozračje, novo vpitje se je razlegalo povsod v bližini in naš mladenič se je obupno upiral v ono kamenito steno, ki pa se ni udala. Tedaj je prišel mimo napol nag Evropejec in se je ustavil, ko je slišal vpitje. Stresel je nekolikokrat kamen, toda naglo se je obrnil in zbežal. Nesrečnikova kletva mu je sledila, toda položaj se ni zboljšal. Zopet se je streslo vse in grmelo in pokalo vsenakrog. Zgoc dim se je naglo razširil do tam. Neki japonski delavec je prišel nepričakovano mimo in je zapazil nesrečnega inozemca v razvalinah. Takoj je pobral s tal velik kamen in začel udrihati po onem kamenitem bloku in glej: ni bil masiven, ampak le kos stene iz opeke. Veliki kosi so odpadali na desno in levo in zakopanec se je mogel že nekoliko gibati - tedaj pa se oni Japonec ozre, pobledi, vrže vse proč in zbeži. Že skoraj rešeni mladenič se ozre ves začuden v ono smer, kamor je gledal Japonec, in tedaj je razumel njegov nenadni beg: tam naprej je razsajal ogenj! Tedaj pa je zadobil nenavadno moč. Z nadčloveškim sunkom se mu je posrečilo izvleči roko iz neusmiljenih klešč, z njim je razbil zadnje ostanke one opečne stene in zbežal ven, ko sta mu vročina in dim še zapirala sapo. Se-le pozneje je zapazil, da se je močno odrazil po raznih delih telesa. Toda njegove oči so se blestele, kakor da je našel zveličanje, ko je oprl na palico in ob moje rame šepal proč iz kraja skorajšnje smrti.

Doživljaj neke nemške družine, katere gospodar je bil pek in slaščičar. Žena se je nahajala v prvem nadstropju in je ravno kopala svojega komaj leto starega otročka. Hkratu joj e treščilo iz ene stene v drugo in predno se je zavedla, kaj se godi, se je pogreznila z otrokom v naročju doli. Spodaj se je znašla na nogah stoječa in otrok je bil ravnokar skremžil usteca na jok. Ko je skušala priti ven skozi neko luknjo, ki je bila pred njo, jo je zagledal od zunaj eden njih japonskih delavcev in ta ji je pomagal ven. Njen mož je bil v prodajalni, ko je izbruhnil potres. Ste-

kel je k vratom, toda predno je prišel do njih, se je zrušilo vse nad njim in ga pokopalo. Bila pa je zanj sreča v nesreči, zakaj hiša je padla spredaj na ulico in je zmečkala mimo-idoče. Tudi njega so izvlekli ven iz iste luknje. Vendar pa je zadobil po nogah več ran, da ni mogel nekaj časa hoditi. Še so pa pogrešali dvanajstletnega sina. Začeli so vpiti in klicati in iskati, toda prekmalu je bil ogenj tu in treba je bilo zbežati. Spravili so se na neko ladjo in odpluli v mesto Kobe. Upanje, da dobe svojega sina na tem parniku, se ni uresničilo. Neutolažljiva mati je že izgubila vsako upanje, da bi ga kdaj videla. Ko pa so prišli v Kobe na centralni pomožni urad, jim je prišel nasproti. Neka francoska gospa ga je našla in spravila na parnik, ki je bil namenjen tudi v Kobe. Dvanajst gostov je ravno tedaj sedelo v lokalu pri mizah in so brčkone vsi poginili.

Kako strašno in naravnost nerazumljivo je razsajal potres v vsej pokrajini južnopadno od Tokija, nam dokazuje povest nekega gos-poda, ki se je nahajal v neki prodajalni v mestu Hakonomahi v Hakonskem pogorju. Ko se je slaba lesena koliba na vseh koncih sesedla, je z nogo udril majhna vrata, da bi šel ven. Komaj pa je pomislil eno nogo ven, ko je dobil silen sunk v hrbet, ki ga je vrigel kakih več metrov daleč onstran hiše na neki travnik. Ko je hitro vstal, ga je zopet vrlo naprej in to se je ponovilo še nekolikokrat. Končno je oblezel, ker sploh ni bilo mogoče stati po koncu, se oprl na travo, toda zemlja ga je ležečega zibala gori in doli. Imel je občutek, kakor bi ležal v morju in bi ga morski valovi pozibavali.

Neki zakonski par se je pripeljal z avtomobilom pred neko prodajalno in stopil notri, medtem ko ga je žena čakala v vozu pred vrati. Ko se je vrnil in je ravnokar z eno nogo stopil na stopnico avtomobila, se je zrušila hiša nad njim. Žena je zadobila v razbitem avtomobilu več poškodb, toda o njenem možu ni bilo več sledu. Dve drugi gospe sta bili v posetih pri neki prijateljski obitelji. Ko sta šli skozi vrta proti hiši, sta z grozo videli, kako se je hiša raztrgala na dva dela, en del je padel na levo, drugi na desno, in sredi pa je obsedela pri mizi gospodinja in na ta način se je čudežno rešila.

To so srečne rešitve. Kako se je vršila tragedija onih, ki so poginili, je večinoma neznan. Nekatere teh zgodb so naravnost presrešljive. K najhujšim slučajem je treba pristihi konec ravnateljstva Nemške banke v Jokohami, ki je z eno nogo ležal pod razvalinami. Mnogi so prihiteli k njemu, da bi ga rešili. Delali so naglo, toda ni bilo mogoče dvigniti teža bremena - in ogenj se je blizal. Tedaj je nesrečnež prosil, naj mu odsečejo nogo in naj ga odnesejo proč. Ko so reševalci premagali prvi odpor proti temu načinu rešitve, so se opogumili, zvezali so nogo z vrvo preko kolena in mu jo s sekuro odsekali. Toda razume se, da je nesrečnež v kratkem umrl, ker je po tej preprosti operaciji moral izkrovati.

Ganjiva in grozna je naslednja usoda nekega zakonskega para. Mož je odhitel po delu domov, da se vrne k svojim dragim, pa dobi ženo in otroka pokopana. Takoj se je spravil na delo, da bi ju odkopal in res je otroka izvlekel na prosto. Sedaj je vlatil in dvigal še druge tramove, da bi rešil tudi ženo, a tedaj so udarili že plameni do njega. Njegovo delo napreduje naglo, toda še je mnogo materiala na potu, a ogenj in dim ga dušita. Tedaj mu žena zakliče, naj reši otroka in sebe in naj se ne muči več okoli nje. On se še vedno bori, ko ga plameni že obližejo. Pa vse zastoji. Zadnjič pozdravi ženo in jedva mu je ostalo toliko časa, da je rešil sebe in otroka.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

ogrskje krone	0.11	0.12
avstrijske krone	0.0825	0.0330
čehoslovške krone	67.—	67.50
dinarji	26.10	26.25
lejt	11.50	12.—
marke	28.07	28.17
dolarji	124.50	125.—
francoski franki	408.—	406.—
švicarski franki	101.15	101.65

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E
kun, zlatič,
liscic,
dihurjev, vidar,
jazbecov, mačk, ve-
varic, krtoč, divjih
in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10

II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljave po pošti.

DELAUSKE ZADRUGE

ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

Vsled povečanja in koncentracije vseh oddelkov za oblačila v skladišču Piazza della Borsa šte. 6

SPLOŠNA LIKVIDACIJA VSEH ODELKOV ZA OBLAČILA

Via Raffineria šte. 3, I. in II. nadst.

Blago	sama volna, 140 cm, izbrane barve za plašče, in obleke	L 12'50
Lawn - Tennis	izbera po L 3'25, 3'50 in 4'—	
Volneno blago	dvojna visokost, za obleke in plašče	od L 6.— naprej
Trilž	120 cm	L 5'60, 9'— in 9'80
Trilž	damaskiran, 120 cm, v izbranih barvah	L 14'50 in 15'75
Brisače	s franžami, 55x110 cm,	L 3'90
Srajce	zefir in cretonne	L 14'90
Ovratniki	mehki, izbrane risbe	L 1'90

Nogavice, moške in ženske
Volnene in bombažaste pletenine
Popolna izbera drobnarije
Robci od L 1'— naprej, beli, z barvami à jour, barvami z risbami zadnje novosti.

Blago za moške obleke, pettinato.

Oddelek izdelkov
Popolne moške obleke
Paletots, površniki in dežni plašči.

Velika izbera oblečic in ioplc za
dečke in otroke.

Odprto od 9 do 13 in od 15 do 19.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

potom zaveznega zavoda

Jadranska Banka v Beogradu
Ljubljani in Zagrebu

In njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.

Daje kredite za nakup blaga, subvencije na blago, izkazi efektov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.